

Törvényjavaslat a lelkészi jövedelem kiegészítéséről.

1. §. A latin, görög és örmény szert. kath. lelkészek jövedelmének (kongruájának) kiegészítése jelenleg rendezés alatt lévén, míg ezen rendezés be nem következik, a legszűkebb anyagi viszonyok között lévő ezen lelkészek jövedelmének ideiglenes kiegészítésére a törvényhozás az államköltségvetésben megfelelő külön összeget fog felvenni.

2. §. A törvényesen bevett többi vallásfelekezet 1898. évi január hó 1-ig már rendszeresített lelkészi állásainak jövedelme az állampénztár terhére évi 800, illetőleg 400 forintra egészített ki és a kormány ezen határozat végrehajtására a jelen törvényben megállapított módon és időben utasítatik.

Az új lelkészi állások jövedelme csak akkor egészített ki évi 800, illetőleg 400 forintra, ha a vallás- és közoktatásügyi miniszter az új lelkészi állás szervezését az illető felekezet előterjesztése alapján indokoltnak tartja.

3. §. A 2. §-ban meghatározott jövedelmi kiegészítés igénybe vétele végett a lelkészek illetékes felekezeti főhatóságuk, illetőleg hitközségi előjáróságuk útján a szükséges adatok bemutatása mellett a jelen törvénynek hatályba lépésétől egy éven belül a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fordulhatnak.

Az 1898. évi jan. hó 1-ig már rendszeresített oly lelkészi állás, mely ezen egy év alatt be nem jelentetett, jövedelmi kiegészítésben nem részesíthető, kivéve azt az esetet, a midőn a bejelentés azért nem történt meg, mert a tényleg alkalmazott lelkész a 4. §-ban előírt képesítéssel nem bírván, 800 forintig terjedő jövedelmi kiegészítésre igényt nem tarthatott és jövedelme az öt megillető 400 forintot meghaladta.

A lelkészi jövedelmek kimutatása végett már eddig beszolgáltatott adatok annyiban vehetők figyelembe, a mennyiben azokat a vallás- és közoktatásügyi miniszter elfogadhatóknak találja.

4. §. Jövedelmének 800 forintra való kiegészítésére csak azon lelkésznek van igénye, a ki igazolja azt, hogy az illető hittudományt valamely hittani intézetben a hazai középiskola 8 osztályának elvégzése után, nyilvánosan vagy magán uton legalább 3 évig tanulta és ez utóbbi esetben valamely hittani intézetben vizsgát tett, továbbá hitfelekezete részéről szabályszerű lelkészi képesítést nyert.

5. §. A 4. §-ban körülírt minősítést nem igazoló lelkész jövedelme csak 400 forintig egészített ki.

Ha azonban az ily lelkész az említett minősítést később igazolja, az igazolás napjától számítva jövedelme 800 forintig fog kiegészítettetni.

Azon körülmény, hogy valamely jövedelmi kiegészítéssel ellátott lelkészi állás birtokosa 800, vagy 400 forintig élvezett-e jövedelmi kiegészítést, az utódra nézve figyelembe nem vehető ; e tekintetben mindenkor a 4. §-ban körülírt minősítés lesz irányadó.

6. §. Ugy a 800, mint a 400 forintig terjedő jövedelmi kiegészítésre csak olyan lelkész bir igénynyel, a ki magyar állampolgárságát igazolja.

7. §. Nem részesülhet jövedelmi kiegészítésben és ha részesül, azt elveszti az oly lelkész, a ki :

a) jogerős büntetőbírószági ítélettel hivatalvesztésre szóló mellékbüntetéssel sújtottat, a büntetőbírószági ítéletének jogerőre emelkedésétől kezdve a hivatalvesztés időtartama alatt;

b) a ki állásához nem méltó súlyos erkölcsi vétséget követ el, vagy államellenes magatartást tanusít és e miatt büntetőbírószági ítélettel vagy fegyelmi uton elmarasztalva lett, a mennyiben a büntetőbírószág szabadságvesztés büntetésre ítélte, a szabadságvesztés büntetésének tartama alatt és a büntetés kiállításától egyébként a büntetőbírószági ítélet vagy fegyelmi határozat jogerőre emelkedésének, illetőleg a 9. §-ban említett miniszteri határozat keltének napjától számított 3 évig.

Ha pedig a jelen §-nak b) pontjához képest már elmarasztalt lelkész, az ott említett 3 év alatt vagy azután, ezen b) pontban említett erkölcsi vétség vagy államellenes magatartás miatt büntetőbírószági ítélettel vagy fegyelmi határozattal újból elmarasztalva lett, a jövedelmi kiegészítést a jelen szakasz harmadik bekezdésében megjelölt időponttól kezdve személyére nézve végleg elveszti.

Mi tekintendő államellenesnek : azt az 1893. évi XXVI. t.-cz. 13. §-ának utolsó bekezdése határozza meg.

8. §. Ha jövedelmi kiegészítésért a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez illetékes hatósága utján oly lelkész folyamodik, a ki ellen a 7. §-nak b) pontjához képest erkölcsi vétség, vagy államellenes magatartás miatt kifogás emelhető, a vallás- és közoktatásügyi miniszter az illetékes felekezeti hatóságot, ha ez fegyelmi uton még nem határozott, a fegyelmi eljárás megindítására szólítja fel és ily esetben csakis az eljárás befejezése és az eredménynek hozzá történt bejelentése után intézkedik a jövedelmi kiegészítés megadása vagy megtagadása iránt.

9. §. Ha kiegészített jövedelemmel bíró lelkész ellen a vallás- és közoktatásügyi miniszter előtt erkölcsi vétség vagy államellenes magatartás miatt alapos panasz emeltetik, a vallás- és közoktatásügyi miniszter az illetékes felekezeti hatóságot a fegyelmi eljárás megindítására felszólítani köteles.

Ha a felekezeti hatóság a felszólítás daczára az illető lelkész ellen a fegyelmi eljárást foganatba nem tette, a vallás- és közoktatásügyi miniszter a felszólítás kézbesítésétől számított 3 hónap elteltével a kiegészítési összeg megvonása iránt határoz.

Ha a felekezeti hatóság fegyelmi határozata az illető lelkészt a panasz alapos volta daczára állásában meghagyja : a vallás- és közoktatásügyi miniszternek jogában áll a rendelkezésre álló adatok alapján a jövedelmi kiegészítést a 7. §. b) pontjában foglalt rendelkezéseknek megfelelően megvonni.

A jövedelmi kiegészítés megvonását kimondó miniszteri határozat az illetékes felekezeti hatóság fegyelmi ítéletünk egyéb rendelkezéseit nem érintheti.

10. §. A lelkészi jövedelem kiegészítése az állami költségvetésben e célra fölvett javadalmazás terhére 9 év alatt történik és pedig az első három év alatt fokozatosan a 2. §-ban említett összes lelkészek jövedelmének 600 illetve 300 frtra, a további 6 év alatt fokozatosan 800, illetve 400 forintra.

11. §. A jövedelmi kiegészítés megállapítása céljából a jövedelmek és kiadások bevallásánál a következő alapelvek irányadók:

I. Felszámítandó jövedelmek:

1. A földbirtok haszonbérjövödelme a haszonbéri szerződés szerint, vagy a mennyiben saját kezelés alatt állanak, a hasonmínőségű földekre nézve helyben vagy a vidéken szokásos haszonbérek utolsó öt évi (1893—1897) átlaga szerint.

A lakóház, az udvar és a kert (ez utóbbi azonban csak $1\frac{1}{2}$ (egy és fél) katasztrális holdig) figyelmen kívül hagyandó.

2. A bérépületeknek és épületrészeknek az adótörvények által megállapított fenntartási költségek levonása után fenmaradt tiszta jövedelme.

3. A haszonhajtó jogok és jogosítványok, valamint ipariüzletek, ugymint malomtartás, malommérce, halászat, fahasználat, makkoltatás, révvám stb. tiszta jövedelme a haszonbérszerződés szerint, vagy az utolsó öt évi (1893—1897) jövedelem átlagát igazoló közhatósági okirat alapján.

4. A hivek által közvetlenül vagy a hitközségtől, valamint a kegyurttól pénzben, terményekben, kézi- vagy igásmunkában évenként visszatérőleg teljesített szolgáltatásokból befolyó jövedelem.

A terménybeli és munkabeli szolgáltatások pénzértékét a helyi viszonyoknak megfelelően az utolsó öt évi (1893—1897) átlag szerint a felekezeti hatóságok meghallgatása után a közhatósági közegek állapítják meg és az ilyképpen megállapított jövedelem egyhatod ($\frac{1}{6}$) része behajtási költség czimén levonandó.

Ezen rendelkezés az első rendezés alkalmával annyiban mellőzhető, a mennyiben a vallás- és közoktatásügyi miniszter a törvény hatálybalépte előtt a felekezeti hatóságok jóváhagyása mellett beszolgáltatót értékbecslési adatokat elfogadhatóknak találja.

A terménybeli és munkabeli szolgáltatások pénzértékének megállapítása mindenkor csak fiz évre szól, ennek elmultával újabb megállapítás eszükszandó.

5. Az avatási és temetkezési stóla-dijakból, valamint egyáltalán az egyházi cselekményekért a jogszokás alapján követelhető díjakból (pl. házszentelési koledából) befolyó jövedelem, melyet az egyházi hatóság az utolsó öt évi (1893—1897) átlag szerint állapít meg és igazol. Az esketési stóladíjak felszámítás tárgyát nem képezhetik.

6. A misestipendiumok, istentiszteleti cselekmények végzése céljából tett és egyéb alapítványok kamatjövödelme.

A jövőben ezen jövedelem csak akkor lesz beszámítható, ha a beszámítást az alapítólevél nem tilalmozza.

7. A politikai község (város) házi pénztárából, az egyházmegyei vagy bármely más közalapból kongrua-kiegészítés, állandó segély, lótar-tás vagy bármely más czimen huzott jövedelem.

8. A helybeli templomvagyon (fabrica) jövedelmi többlete, a meny-nyiben az a fennálló szabályok szerint a lelkész javadalmazására for-dítható.

II. Levonható kiadások :

1. A lelkész által élvezett jövedelmekre kirótt állami, törvényható-sági, községi és egyéb, valamely törvényben gyökerező közterhek, továbbá a vizszabályozási költségek, valamint az országos és az egyházmegyei, gyám-intézeti, nyugdíj és egyéb alapok számára teljesítendő rendes évi fizetések.

2. A lelkészi jövedelmet bizonyos kötelezettség czimén terhelő fi-ze-tések, u. m. a segédlelkész (segédlelkészek) ellátása, az ingatlanokra fel-vett kölcsönök törlesztése, a ló tartási átalány és a fuvar-költség.

A segédlelkész tartásáért személyenként 250 forintnál több fel nem számítható ; ló tartási átalány és fuvar-költség czimén 200 forintnál több le nem vonható.

3. Azon mise- és istentiszteleti alapítványok jövedelme, a mely misék és istentiszteleti cselekmények elvégzését a lelkész másoknak átengedni kénytelen. Az elvégezhető misék és egyéb istentiszteleti cse-lekmények számát az egyházmegyei főhatóság (püspök) igazolja és ál-lapítja meg.

Ellenben nem vonhatók le a személyi ellátás (háztartás) körébe tartozó, ugyszintén a földbirtok kezelésével járó, valamint a lelkészségi épületek jókarkan tartásából eredő kiadások.

12. §. A jövedelmek és kiadások bevallásának és igazolásának mó-dozatait a vallás- és közoktatásügyi miniszter a felekezeti hatóságok meghallgatásával rendeleti uton állapítja meg.

13. §. A vallás- és közoktatásügyi miniszternek jogában áll val-lásfelekezetek által közölt adatok helyességéről a közigazgatási közegek utján is meggyőződést szerezni.

Ha a felülvizsgálat során vagy később az tűnnék ki, hogy a lel-kész valamely jövedelmet tudva elhallgatott, vagy valamely nem létező kiadást tudva hamisan vallott be, az ilyen lelkész, míg azon lelkészi állásban marad, melyben a hamis bevallást tette, a jövedelmi kiegészi-tésre való igényt elveszti.

Ha a bevallás helyességeért felelős más hatósági személyek tudva hamis bizonylatot állítanak ki, az állami kincstár részére okozott kár magasságának megfelelő pénzbírsággal sújtandók.

A büntetés kimondása a vallás- és közoktatásügyi minisztert illeti, de a büntetéssel sújtott lelkész vagy más felelős hatósági személy az értesítéstől számított 30 (harmincz) nap alatt a közigazgatási bíróság előtt panaszzal élhet.

14. §. A kiegészítés végett bejelentett lelkészi állás jövedelme, jelen törvény hatályba lépése után, a vallásfelekezetet részéről a vallás- és közoktatásügyi miniszter előzetes hozzájárulása nélkül többé le nem szállítható és minden növekedése a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 3 hó alatt bejelentendő.

A mennyiben a jövedelmi növekedés akár a hitközségnek, akár egyeseknek önkéntes tehervállalásából, akár újonnan keletkező alapítványokból ered, az állam által nyújtott jövedelmi kiegészítés nem csökkenthető.

A jövedelmi növekedés eltitkolása a lelkészre nézve azon lelkészi állásban a jövedelmi kiegészítés igény elvesztését vonja maga után.

A jövedelmi kiegészítésre való igény elvesztése iránt a vallás- és közoktatásügyi miniszter határoz, de a büntetéssel sújtott lelkész az értesítéstől számított 30 (harmincz) nap alatt a közigazgatási bíróság előtt panaszjoggal élhet.

15. §. Ha valamely jövedelmi kiegészítéssel ellátott lelkészi állás jövedelme a felekezeti hatóságoktól és a hitközségektől nem függő körülmények következtében csökken, az illetékes felekezeti hatóság a vallás- és közoktatásügyi minisztertől a jövedelmi kiegészítés felemelését kérheti.

A jövedelmi csökkenés igazolása esetén a kiegészítés felemelése meg nem tagadható, hacsak a hívek csekély száma a hitközségnek más hitközséghez csatolását (affiliatio) indokolttá nem teszi, mely esetben a vallás- és közoktatásügyi miniszternek jogában áll a felekezeti főhatóságot az illető hitközség önállóságának megszüntetésére felhívni.

A jövedelmi kiegészítés felemelése esetén a magasabb kiegészítési összeg a jövedelmi csökkenés beálltának időpontjától számítva utalványozandó.

16. §. A 2. §-ban említett vallásfelekezetek tartoznak 3 hó alatt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a kiegészített jövedelemmel bíró lelkészi álláson előforduló minden személyváltozást bejelenteni.

Ha pedig a bejelentés 3 hónap alatt meg nem történt és az újonnan alkalmazott lelkészek minősítése okmányokkal nem igazoltatik a 4. §. értelmében magasabb minősítéssel bíró új lelkész nagyobb jövedelmi kiegészítése csak a bejelentés napjától kezdve utalványozható, ellenben ha kisebb minősítéssel bíró lelkész nyert alkalmazást, a 400 frtot meghaladó jövedelmi kiegészítésre kifizetett összeg a személyváltozás idejétől fogva visszatérítendő.

17. §. A 2-ik §-ban említett lelkészeknek az állam által a lelkészi jövedelem kiegészítésére engedélyezett összegek az egyes lelkészi állások és lelkészek felsorolásával utalványoztatnak ki.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter az egyes felekezetek illetékes hatóságaival állapítja meg azon föltételeket, a melyek mellett a kiutalványozott összeget további eljárás czéljából a felekezeti hatóság rendelkezésére bocsátja.

Ha megállapodás nem jött létre, vagy ha létrejött ugyan, de azt a felekezet megszegi, a megállapodás megszüntnek tekintendő és a kiutalványozott összegek azontul külön-külön és közvetlenül a lelkészeknek fizetettnek.

18. §. A szerzetes lelkészségekre, valamint a világi lelkészi állásokon alkalmazott szerzetesekre a jelen törvény rendelkezései nem vonatkoznak.

19. §. A 2-ik §-ban említett lelkészeket a 10-ik §. szerint megillető jövedelmi kiegészítés a jelen törvény korlátai között 1899. január elsején veszi kezdetét.

20. §. Jelen törvény végrehajtásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter és a pénzügyminiszter bizatnak meg.

Indokolás.

Ugy a jelen, mint az ezt megelőző kormány a legújabb egyházpolitikai törvények tárgyalása alkalmával ismételtén ígéretet tett arra nézve, hogy a törvényesen bevett vallásfelekezetek lelkészeinek nyomasztó anyagi helyzetén segíteni fog. A legmagasabb trónbeszéd is e tárgyban határozott kijelentést tett. Ezen kijelentéseknek beváltását czélozza a jelen törvényjavaslat.

Az állam külső eszközeivel más czélokat követ ugyan, mint a vallási társulatok, de czéljaihoz az ethikai alapot és tartalmat a területén létező vallási társulatok működéséből meríti. Ezen történelmi tényből önként következik, hogy az állam saját jól fölfogott érdekében jár el, saját czéljainak könnyebb megvalósítását mozditja elő, a midőn az állam társadalmával történelmileg összenőtt vallási társulatok sikeres működését minden lehető eszközökkel előmozdítani törekszik.

Az állam által nyújtott anyagi támogatás módozatai az egyes államok szerint a részletekben nagy eltérést mutatnak. Így némely államokban a kongrua bizonyos fokozatokban van megállapítva, a mely fokozatok vagy a lelkész szolgálati éveivel, vagy a hívek számával, vagy más ténykörülményekkel vannak kapcsolatban. Ellenben másutt, mint pl. Olaszországban a kongruának ilyen fokozatai nincsenek, hanem a kongrua minden lelkészi hivatalra nézve egy bizonyos összegben (800 lira, körülbelül 400 forint) van megállapítva.

Franziaországban, Belgiumban, Élszász-Lotharingiában a hívek száma szerint fokozódik a kongrua nagysága és a hitfelekezetek szerint is különböző. Átlag 450—1500 frt között ingadozik.

Bajorországban a kongrua egyrészt a hívek, másrészt a lelkész szolgálati évei szerint fokozódik, holott Poroszországban és a legtöbb német államban csak a lelkész szolgálati évei szerint. A kongrua nagysága 900—2000 frt között váltakozik.

Ausztriában a kongrua tartományok szerint különböző összegekben van megállapítva és változik a szerint, a mint a lelkészi állás a fővárosokban, avagy nagyobb városokban, illetőleg ezek közelében, gyógyhelyeken, népesebb vagy kevésbé népes községekben van rendszerezve. A legkisebb kongrua 500 frt, a legmagasabb (Bécsben) 1800 frt.

Alapelveileg azonban az egyes államok által nyújtott támogatás módozatai két főcsoportba oszthatók, a szerint, a mint az állami támogatás valóságos állami fizetés, vagy pedig egyszerű jövedelmi kiegészítés jellegével bír.

Az előbbi esetben az állam által elismert felekezetek lelkészei, mint az állam hivatalnokai, rendszeres évi fizetést huznak és ez képezi fő jövedelmi forrásukat, a mely mellett a lelkészi hivatallal járó egyéb jövedelmek (stóladijak, mise, stipendiumok stb.) csak járulékos természetűek és az állásszerű ellátáson kívül esnek. Így van ez különösen Franciaországban és Belgiumban.

A másik rendszer szerint a lelkészek ellátásáról első sorban az illető vallásfelekezet gondoskodik, a lelkészi jövedelem főalkatrészét a lelkészi hivatallal összekötött járandóságok képezik és az állam csak kiegészítőképpen lép fel, csak bizonyos mérvű jövedelmi kiegészítést ad azon lelkészeknek, a kik lelkészi hivataluk után az állam által meghatározott állásszerű jövedelemmel nem bírnak. Ezen rendszer uralkodik a német birodalom egyes államaiban és Ausztriában.

A latin, görög és örmény szertartású róm. kath. lelkészek jövedelmi kiegészítésének (kongruájának) rendezése folyamatban van. Ezen rendezés azon különleges jogviszonynál fogva, mely az állam és katólikus egyház között fűmáll, külön jogalapon, a főkegyuri jog alapján, a püspöki karral egyetértőleg történik, miért is ezen törvényjavaslat további §§-ai a kath. egyházra nem vonatkoznak. A kath. lelkészek jövedelmi kiegészítése a végleges rendezésnél első sorban a vallásalaphoz és az azzal kapcsolatosan létesítendő kongrua-alaphoz fog felezetni.

Addig is azonban, amíg a tervbe vett végleges rendezés bekövetkezhetik, a vallásfelekezetek egyenjogúságának elvénél fogva gondoskodni kell arról, hogy a legszűkebb anyagi viszonyok között lévő kath. lelkészek jövedelme ideiglenesen az állami kincstár terhére kiegészíthető legyen.

A törvényesen bevett többi vallásfelekezet lelkészi állásainak jövedelme 800, illetőleg 400 forintra egészítették ki.

A jövedelmi kiegészítés alapelve az, hogy csak valamely önálló működési körrel rendszeresített lelkészi állás számára igényelhető jövedelmi kiegészítés és pedig olyképpen, hogy az 1898. évi január hó 1-ig már rendszeresített lelkészi állások számára a jövedelmi kiegészítés a 3. §-ban megszabott egy évi határidőn belül feltétlenül igénybe vehető; ellenben az 1898. január elseje után rendszeresített lelkészi állás csak akkor részesíthető jövedelmi kiegészítésben, ha a kormány az új lelkészi állás rendszeresítésének szükséges voltát elismeri.

A már rendszeresített állással bíró lelkészek nem közvetlenül, hanem csakis felekezeti hatóságok útján kérhetik a törvényjavaslatban biztosított jövedelmi kiegészítést és csakis a törvény hatályba lépése után számított egy év határideje alatt.

Az ev. ref., az ág. hitv. ev., valamint a görög keleti és unitárius hitvallású lelkészek illetékes felekezeti főhatóságuk, az izraelita vallású rabbik pedig, hitközségi előljáróságuk útján nyújtják be ezen kérelmet. Ennek akar kifejezést adni a jelen §. első bekezdése, midőn kimondja, hogy a lelkészek kérelmüket az egyházi főhatóság, illetve a hitközségi előljáróság útján nyújtják be.

Az állam által biztosított jövedelmi kiegészítés két fokozatban van megállapítva: 800 és 400 forintban.

A törvényjavaslat ezen két lényegesen különböző kiegészítési összeg megállapításánál kizárólag a lelkészek tudományos előképzettségét és abból következhető értelmi műveltségét tartja szem előtt.

A törvényjavaslat pénzügyi követelményeit egész pontossággal csak akkor lesz lehetséges megállapítani, ha a lelkészi jövedelmek bevallása a 12. §-ban megállapított alapelvek szerint országsherte megtörtént. Ez idő szerint csakis a vallásfelekezetek főhatóságai által e célra előzetesen beszolgáltatott adatok állanak rendelkezésemre és ezek figyelembevételével azt találjuk, hogy a törvényjavaslat hatálya kiterjed 1206 ev. ref.; 253 ág. hitv. ev.; 106 gör. kel. szerb; 1906 gör. kel. román; 93 unitárius lelkészre és 303 rabbira.

Hogy az összes lelkészi fizetéseknek 600 forintig leendő kiegészítésére 832,291 frt., 800 frtig leendő kiegészítésére pedig 1,577.917 frt. szükséges; és pedig igényel:

a) az ev. ref. egyház 600 forint kiegészítéshez 210.289 frtot, 800 frt. kiegészítéshez 438.613 frtot;

b) az ág. hitv. ev. egyház 600 frt kiegészítéshez 24.915 frtot, 800 frt. kiegészítéshez 71.346 frtot;

c) a gör. kel. szerb egyház 600 frt kiegészítéshez 6495 frt, 800 frt kiegészítéshez 27.365 frtot;

d) a gör. kel. román egyház 600 frt kiegészítéshez 536.006 frtot, 800 frt kiegészítéshez 911.254 frtot;

e) az unitárius egyház 600 frt kiegészítéshez 20.000 frtot, 800 frt kiegészítéshez 38.200 frtot;

f) az izraelita vallásfelekezet 600 frt kiegészítéshez 34.581 frtot, 800 frt kiegészítéshez 91.136 forintot.

Számos oly lelkész van, a ki a javaslat 4. §-ában megszabott minősítéssel nem bír, ezek fizetése csak 400 frtra egészítették ki; p. o. az izr. vallásfelekezet 303 rabbija között alig lesz 50, kinek fizetése 800 frtra volna kiegészítendő és az 1906 gör. kel. román lelkész között is sokan vannak, kiknek fizetése csak 400 frtra lesz kiegészítendő, úgy hogy a fentebb kimutatott 832.291, illetve 1,577.917 forintos szükséglet jelentékenyen fog apadni.

Ezek miatt a valóságos szükségletet ma még nem lehet megállapítani; 'annyi azonban már most is bizonyos, hogy a törvényjavaslat 11. §-ában tett intézkedés folytán az első három évben a lelkészi javadalomnak 600 frtra való kiegészítéséhez évente nem lesz 832.291 frtra szükség, hanem kerek összeget véve, legfeljebb 600.000 frtra. Tehát az első 3 évre összesen 1,800.000 frtra volna szükség; a további 800 frtra való kiegészítése a lelkészi jövedelemnek csak ezután hat (6) év alatt fog eszközöltetni; s az évi 600,000 frtnyi szükséglet ezen hat éven át évenként körülbelől 60—70 ezer frttal fog emelkedni.

Ezen fokozatos végrehajtás a viselendő terhet oly mérsékeltté teszi, hogy azt az állami pénztár minden nagyobb rázkódás nélkül elbírja.

A jövedelmi és kiadási tételek megállapítása, a törvényjavaslat intencziója szerint, a lelkészeknek a felekezeti hatóságok jóváhagyása mellett eszközölt önbevallásán nyugszik.

Minthogy azonban a lelkészek felszámítandó jövedelmeinek és levonható kiadásainak megállapításánál az állampénztár nagy mértékben érdekelve van, az állami kormánynak szükségképpen megadandó azon jog, hogy a lelkészek jövedelmi bevallásait ellenőrizhesse és saját közegei útján meggyőződést szerezhessen aziránt, hogy a bevallott jövedelmi és kiadási tételek a valóságnak megfelelnek-e, vagy sem.

Ezen szempontot szem előtt tartva, legcélszerűbbnek látszik a lelkészre nézve büntetési szankciót megállapítani, hogy ha valamely jövedelmet tudva elhallgatott, vagy valamely nem létező kiadást vallott be, az ilyen lelkész, a míg azon lelkészi állásban marad, a melyben a hamis bevallást tette, a jövedelmi kiegészítésre való igényét elveszti.

A büntetés kimondása ugy az egyik, mint a másik esetben a vallás- és közoktatásügyi minisztert illeti, de a büntetéssel sújtott lelkész, vagy más felelős egyházhatósági személy jogorvoslat végett, záros határidő, 30 nap alatt, a közigazgatási bírósághoz fordulhat.

A lelkészi jövedelem minimális nagysága csak ugy biztosítható, ha az állam a már megállapított jövedelmi kiegészítést a mutatkozó csökkenéshez képest fölemeli.

Megtörténhetik azonban, hogy egyik vagy másik hitközségben a jövedelmi csökkenés éppen az által állott elő, mert a hívek száma felette megfogyatkozott, elannyira, hogy azon hitközséget nem lenne indokolt továbbra fenntartatni, mint önálló hitközséget, hanem célirányosabbnak mutatkozik más hitközséghez csatolni (affiliálni).

Ilyen esetekben a kormánynak jogában áll, a felekezeti hatóságok meghallgatása mellett, a jövedelmi kiegészítést megtagadni és az illetékes felekezeti hatóságot az affiliáció végrehajtására felhívni.

A jövedelmi kiegészítés intézményszerű létesítése megkívánja, hogy az állami kormány a jövedelmi kiegészítést évről-évre, a jövedelmi kiegészítésben részesülő lelkészi állások és a tényleg működő lelkészek felsorolásával megállapítsa.

Az egyes lelkészi állások, illetőleg a lelkészek részére megállapított összegeket kétféle módon lehet rendeltetésük helyére juttatni. Vagy olyképpen, hogy a kormány a lelkészi állások és a lelkészek szerint megállapított összegeket egybefoglalva, további eljárás céljából, a felekezeti hatóság rendelkezésére bocsátja, vagy pedig olyképen, hogy a lelkészi állások és lelkészek szerint megállapított összegek, külön-külön és közvetlenül a lelkészeknek fizettetnek ki.

A törvényjavaslat a vallásfelekezetek autonóm jogkörét még a külső formák tekintetében is kimélni akarja, miért is azon tételt állítja föl, hogy ha a vallásfelekezetek a kormánynak kölcsönös megállapodás alapján elegendő biztosítékot tudnak nyújtani aziránt, miszerint a kiutalványozott összegeket rendeltetésük helyére fogják juttatni, akkor a kor-

mány a kiutalványozott összegeket összesítve, a felekezeti hatóság rendeltetési helyére fogja bocsátani. Ellenben ha ilyen kellő biztosítékot nyújtó megállapodás nem jöhet létre, vagy ha létre jött ugyan, de azt a vallásfelekezet megszegi, akkor a kormány az utóbb említett módozatot fogja követni és a kiutalványozott összegek azontul külön-külön és közvetlenül a lelkészeknek fizettetnek ki.

GYÖNGYMONDATOK.

(Újkori iróktól).

F é r fi.

A férfi úgy áll a nőhez, mint a bölesészet a költészethez. *Saphir*.
A férfit erő és szabad bátorlelkűség ékíti, de a mély titoktartás még inkább. *Göthe*.

A férfi azt mondja, a mit tud; a nő azt, a mi neki tetszik. *Saphir*.

A férfiak sokkal összetartóbbak, mint a nők: míg ezek egymást a legkissebb lengeséggért üldözik gúnyaikkal, addig a férfiak egymás vétkeit is örömezt kimentik. *Dózsa Dániel*.

A férfi azt várná, hogy a hölgy vallja ki vonzódását, s ha kivallaná, akkor kigunyolná, mint szemérmelent. *Dózsa Dániel*.

F é r j.

A nők nem képesek előbb felismerni egy érdemes okos férfit, míg egy ostoba gazemberrel egybe nem keltek. *Saphir*.

Kisértsd meg csak férjje lenni, s akkor látod meg, hogy vesznek. *id. Dumas S*.

Férjének a nő ha többeske engedelmességgel tartozik is, mint férje neki, de több hűséggel nem. A házassági hűség kölesönös, egyenlő tartozás, egyenlő szeretet. A férj gyakran volt vezére s példaadója a nőnek a rosszra. *Petrárka*.

F e j e d e l e m.

Aki könyvet viszen fejedelmek tetтейről, ha zárva tartja, biztosabban él. *Shakespeare*.

Pártfógás a hínek, bocsánat a megtérőnek, megvetés a hizelgőnek. *Jókai*.

Embereknek törvényt irt a természet; királyoknak törvény a honjava: reájok nézve e törvényen kívül mást nem ismernek. *Jókai*.

A fejedelmek, mihelyt az érdek úgy kívánja, feledik mind a bosszúságot, mind a jótétet. *Voltaire*.

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.